Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om muligheden for at videreføre de territoriale samarbejdsprogrammer PEACE IV (Ireland-United Kingdom) og United Kingdom-Ireland (Ireland-Northern Ireland-Scotland) i forbindelse med Det Forenede Kongeriges udtræden af Den Europæiske Union

(COM(2018) 892 final — 2018/0432 (COD))

(2019/C 190/05)

Hovedordfører: **Jane MORRICE**

Anmodning om udtalelse	Europa-Parlamentet, 14.1.2019
	Rådet for Den Europæiske Union, 15.1.2019
Retsgrundlag	Artikel 178 i TEUF
Kompetence	Sektionen for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed
Vedtaget på plenarforsamlingen	20.2.2019
Plenarforsamling nr.	541
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	102/1/0

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EU's fortsatte støtte til Nordirland, navnlig PEACE- og Interreg-programmerne, efter Det Forenede Kongeriges udtræden af EU er ikke bare vigtig, men altafgørende, hvilket også fremgår af den barske debat om grænsen mellem Det Forenede Kongerige og Irland under brexitforhandlingerne.

1.2. EØSU går helhjertet ind for forslaget om at videreføre EU's PEACE-program i Nordirland og i grænseområdet i Irland efter Det Forenede Kongeriges udtræden af EU. I erkendelse af EU's prioritering af støtte til fredsprocessen anerkender EØSU det betydelige bidrag, som PEACE-programmet har ydet til at bevare freden i regionen. Dette er i overensstemmelse med Europa-Parlamentets konklusioner fra september 2018 ([1]), som beskriver PEACE-programmet som et eksempel for resten af verden.

1.3. På baggrund af den destabiliserende politiske, økonomiske og sociale usikkerhed forårsaget af brexit er det desuden af afgørende betydning for civilsamfundets aktører, at EU fastholder sit tilsagn om at gøre sit yderste for at sikre, at Nordirland ikke blot forbliver konfliktfrit, men fortsætter sin vej til forsoning og anvender den »bottom-up«-strategi til fredsopbygning og konfliktløsning, som kendetegner EU.

1.4. Det europæiske freds- og forsoningsprogram (PEACE) er det mest værdifulde og succesrige fredsopbyggende instrument, som EU nogensinde har forvaltet i en konfliktsituation. Det blev oprettet som reaktion på våbenhvilen i Nordirland i 1995, og der er i de 24 år, der er gået siden PEACE-programmet blev indført, blevet investeret over 2 mia. EUR på tværs af samfundene, grænserne og andre forsoningsprojekter.

1.5. PEACE-programmet betragtes af alle parter i Langfredags-/Belfastaftalen som et meget vigtigt bidrag til fredsprocessen og er enestående på den vis, at det overgår enhver anden intervention, EU har foretaget på eget territorium. Det samler britiske og irske interessenter under en EU-paraply med det ene formål at beskytte fredsprocessen og fremme fredsopbygning i og uden for regionen.

([1]) Formanden for Det Europæiske Råd Donald Tusk: »Vi vil ikke sætte freden over styr eller sætte en »sidste salgsdato«på en forsoning ... giv os en troværdig garanti for fred i Nordirland, og UK vil træde ud af EU som en nær ven«.

1.6. Situationens hastende karakter som følge af brexitprocessen og den endelige britiske udtræden kræver en reaktion fra EU's side for at sikre den fredsproces, der skal modsvare regionens nye behov efter brexit. Ved at konsolidere støtten til videreførelse af PEACE-programmet og det grænseoverskridende Interreg-program gør EU store fremskridt i den rigtige retning. Selv om dette er en forpligtelse, som af indlysende grunde underbygger en vigtig del af EU's støtte til regionen, kan og bør der gøres mere.

1.7. De mere umiddelbare behov, både under og efter brexitforhandlingerne, vil blive tydelige, hvis spændingerne i lokalsamfundet stiger, og de britiske/irske loyalitetsforskelle bliver mere udtalte på gadeplan og ved grænsen. Et tegn på »velvilje«fra EU kunne være tilsagn om at øge EU's PEACE-støtte i næste runde, foruden placeringen af et europæisk center for fred og forsoning i Belfast, som foreslået i tidligere udtalelser, betænkninger og rapporter fra henholdsvis EØSU, Europa-Parlamentet og Kommissionen ([2]). Dette vil være et konkret bevis på EU's langsigtede engagement i fredsprocessen.

2. **Baggrund**

2.1. I erkendelse af den alvorlige og følsomme situation i Nordirland har man med det første PEACE-program tilstræbt at skabe et altomfattende instrument, der søgte at nedbryde barriererne mellem samfund præget af fjendskab og splittelse. PEACE-programmet er etableret i samråd med interessenter fra politiske, administrative og frivillige sektorer og har en bottom-up-tilgang, som aktivt engagerer de mest sårbare i samfundet, herunder børn, kvinder, ofre og hovedpersoner i konflikten.

2.2. Gennem en række tiltag er der blevet oprettet græsrodsorganisationer under PEACE 1, der skal arbejde side om side med »andre«ved at placere kontrollen med og fordelingen af langt størstedelen af EU-midlerne i hænderne på lokale grupper og myndigheder. PEACE-programmet har støttet projekter, der fremmer fredsopbygning, konfliktløsning, fælles forståelse, traumer og eftervirkninger. PEACE-programmets succeser er talrige, og det bidrag, det har ydet til fundamentet til fredsaftalen fra 1998, må ikke undervurderes. PEACE forvaltes nu af Special EU Programmes Body (SEUPB), der er en grænseoverskridende organisation mellem UK/Irland, som er oprettet ved den aftale, hvorigennem alle EU's fredsstøttende og grænseoverskridende finansieringer gennemføres.

2.3. Videreførelsen af PEACE-programmet er en forudsætning for at sikre, at regionen ikke falder tilbage i konflikter, hvis der opstår udfordringer i form af splittet loyalitet, der kan risikere at blive værre efter brexit, sådan som det fremgår af de spændinger, der blev tydelige under forhandlingerne. Ikke siden 1998 har fortsættelsen af PEACE været så vigtig som nu. Tilsagn i brexitforhandlingerne om at opretholde Langfredags-/Belfastaftalen og sikre, at der ikke kommer nogen »hård grænse«, hilses velkommen, og PEACE kan spille en afgørende rolle med hensyn til at støtte enhver form for overgang. Det irske grænsespørgsmål vil fortsat være det mest udfordrende aspekt ved brexit efter de nuværende forhandlinger, hvilket er grunden til, at PEACE-programmet, det grænseoverskridende Interreg-program og den fortsatte dialog mellem UK og Irland er både væsentlig og kritisk.

3. **Generelle anbefalinger**

3.1. Man bør overveje forbedringer i forbindelse med en forlængelse af initiativet fra og med 2020, også kendt som PEACE Plus. Disse kan inddeles i 5 hovedområder.

3.1.1. Større fokus på at fremme et fælles samfund gennem reelle bestræbelser på tværs af samfundsgrupperne. Øget støtte til integreret uddannelse og fremme af medier, udveksling på tværs af grænsen af kultur og idræt bør være blandt de prioriterede områder. Som det også fremgår af de mange »fredsmure«, der splitter adskilte samfund, bør man prioritere arbejde med lokalt styret forbedring af det fysiske og sociale miljø.

3.1.2. Støtte til projekter for en »fælles identitet«bør kun anvendes til at opbygge tillid i segregerede samfund, hvis det tjener som et reelt springbræt til samspil med »andre«. Problemet med nogle af PEACE-midlerne er ifølge en velplaceret kommentator, at der er »for meget gulerod og ikke nok pisk«.

3.1.3. Kommunikationsaktiviteter vedrørende PEACE lever ikke op til de væsentlige krav om at sikre, at borgerne er fuldt bevidste om EU's rolle. SEUPB gør en stor indsats, men Kommissionen, offentlige myndigheder, personer med indflydelse og andre bør gøre mere for at værdsætte, forklare og anerkende den rolle, som EU har spillet i anvendelsen af WhiteDove-»mærket«til at symbolisere EU-finansierede PEACE-projekter.

([2]) EØSU's udtalelse SC/029 — Fredsprocessen for Nordirland, vedtaget den 22. oktober 2008 (EUT C 100 af 30.4.2009, s. 100).

3.1.4. Klare overvågnings- og evalueringsprocesser for at sikre, at resultaterne også måles i henhold til deres transformative karakter og ikke kun ud fra eksperters evne til at sætte kryds de rigtige steder. Enkelte mindre lokalsamfundsgrupper, som har størst behov for støtte, har beskrevet EU-finansiering som »ikke værende umagen værd«og som et stort pres på de værdifulde menneskelige ressourcer, som de næppe har råd til at lade gå til spilde.

3.1.5. Ifølge den resolution, Europa-Parlamentet ([3]) vedtog i 2018, bør PEACE være den EU-model, der fremmes for at opnå varig fred i andre dele af Europa og i resten af verden. Dette stemmer overens med en EØSU-udtalelse, hvori man foreslår et EU-ledet globalt fredsskabende initiativ, som er inspireret af PEACE, og som åbner en europæisk fredsrute fra Nordirland til Nicosia. Denne skulle under navnet WhiteDoveWay følge samme rute som den irske pilgrim Columbanus — langs vestfronten og gennem Balkan — for at forbinde de to splittede øer på hver sin side af Europa ([4]).

3.2. Mens hovedretningslinjerne for at forbedre visse aspekter af PEACE måske kommer fra »Bruxelles«, giver den nye PEACE 2020 Plus mulighed for at genoptage samarbejdet med civilsamfundet med henblik på at styrke EU's mål og værdier i Nordirland. Dette skal ikke føre til øget bureaukrati, men tjene til at opbygge tillid og forståelse for EU's rolle i arbejdet for fred og forsoning.

3.3. En høringsproces svarende til den, der blev iværksat for PEACE 1 i 1994 af Kommissionens forhenværende formand Jacques Delors, bør gennemføres som et middel til ikke blot at øge lokalsamfundets »ejerskab«af fredsopbygningen, men også for at give mulighed for fælles læring. I lighed med den taskforce, som Jacques Delors oprettede, inden han forlod posten, kunne den ledes af Kommissionens formand Jean-Claude Juncker sammen med de tre nordirske MEP'er og Kommissionens generalsekretær side om side med den nuværende Kommissions taskforce i samarbejde med SEUPB og cheferne for Kommissionens kontorer i Belfast, Dublin og London.

4. **Specifikke overordnede anbefalinger til PEACE-finansieringsrunden efter 2020**

— Der bør lægges større vægt på projekter, der fokuserer på integration af mål om både »fælles identitet«og samarbejde på tværs af befolkningsgrupperne. Samarbejdsprogrammer er at foretrække.

— PEACE-programmets levetid bør forlænges. En konfliktløsning vil tage tid og kræver en indsats, der spænder over længere tid end de nuværende finansieringscyklusser.

— Det bør overvejes at anbefale, at fremtidige projekter, der finansieres under EU-PEACE, forsynes med White Dove-symbolet og EU's flag og formuleringen: »finansieret af EU's PEACE-program«.

— I de organer, der fører tilsyn med PEACE-programmet, bør civilsamfundet fortsat være repræsenteret, men ikke kun af de mest oplagte aktører, eller dem, der har været etableret længst. Der er behov for en større indsats for at hjælpe aktørerne i lokalsamfundene med at vokse.

— Man bør overveje at oprette lokale udvalg under PEACE-programmet til at samarbejde med lokale myndigheder, parlamentariske forsamlinger og andre beslutningstagere.

— Fremme »WhiteDoveWay«-konceptet, oprette netværk for fredsskabere i hele Europa, anvende »historiefortælling«fra det virkelige liv for at øge konfliktbevidstheden samt aktivt engagere borgerne gennem fredsruten.

([3]) Europa-Parlamentets resolution af 11. september 2018 om Indvirkningen af EU's samhørighedspolitik på Nordirland.
([4]) Se EØSU's udtalelse om *WhiteDoveWay — Forslag til en EU-ledet global strategi for fredsopbygning* (endnu ikke offentliggjort i EU-Tidende).

— Bekræfte det oprindelige tilsagn om et europæisk fredscenter i Nordirland med kontakter til et center i Nicosia som knudepunkter for at overføre et virkelighedsbaseret og praktisk fredsskabende arbejde i Europa og på verdensplan og sikre, at den hårdt tilkæmpede viden, der er opnået under hele fredsprocessen i Nordirland og andre steder, fortsat er til gavn for mennesker i samfund, der gennemgår eller har gennemgået konflikter.

Bruxelles, den 20. februar 2019.

Luca JAHIER
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg